

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קפג

ערב שבת קודש
פרשת ויקהל־פקודי / החודש
כ"ו באדר התשע"ז

יוצא־לאור עלידי
צעירי־אגודת־חב"ד באה"ק

אילני מאכל²⁷. לכתחילה יש להשתדל שיהיו לפחות שני אילנות²⁸. מי שלא הספיק לברך בעוד הפרחים על האילנות, לא יברך אחר־כך על הפירות²⁹.

יום רביעי

ב' בניסן

יום ההסתלקות־הילולא של כ"ק אדמו"ר רבינו שלום־דובער נ"ע מליובאוויטש, אדמו"ר מוהרש"ב, דור חמישי לנשיאי חב"ד³⁰, בשנת תר"פ, בעיר רוטשוב על נהר דון, ושם מנוחת־כבוד³¹.

(27) ראה הדעות בזה שהובאו בס' שו"ע הקצר שם ס"ה ובהערות. דעת הרמב"ם, הטוש"ע והפוסקים שהביא הרבי בלקוטי־שיחות, כרך כג, עמ' 116 הערה 33 (וכפי שנראה שהכריע שם) שצ"ל אילני פרי דווקא. ורק שהעיר על השמטת אדמוה"ו מסדר ברה"נ, וסיים 'ואכ"מ' בקשר להשמטות כיו"ב שם.

לענין אילנות שעודם בשנות ערלה, בגליון רע"א ס' רכו מסתפק בזה, אבל רבים פסקו לברך, ראה הגדה של פסח 'חזון עובדיה' עמ' יד משו"ת דובב־מישרים ח"ג ס' ה וחלקת־יעקב ח"ב ס' כו ועוד.

(28) כף־חיים ס' רכו ס"ק ב ובדי־השולחן ס' סו ס"ק יח. (29) ואפילו בלא שם ומלכות, כיוון שבלוח ברכת־הנהנין (פ"ב הכ"ג) כ' אדה"ז שאם נפל הפרח וגדלו הפירות טוב לברך בלא שם ומלכות, ובסדר ברה"נ השמיט זאת. 'ביאור סדר ברה"נ' עמ' 445.

(30) הנשיאות החלה בשנת תרמ"ג, אך קבלת עול הנשיאות בכל הפרטים היתה רק בשנת תרנ"ד, ראה 'ספר התולדות - אדמו"ר מהורש"ב', הוצאת קה"ת, כפר־חב"ד תשל"ו, עמ' 34. וראה הערה 1 בפתח דבר לספר המאמרים תרמ"ג־ד.

(31) פרשת ימי חיו האחרונים בעלמא דין והסתלקותו נדפסה בס' 'אשכבתא דרבי', ברוקלין תשל"ו, ועוד.

בחורף תרצ"ט, כיוון ששלטונות העיר עמדו להרוס את בית־העלמין, הועבר גופו הק' לבית־העלמין החדש שבאותה העיר מתוך מסירת־נפש ע"י מניין מאנ"ש, על־פי הוראות תלמידו הרה"ק ר' לוי־יצחק שניאורסאהן נ"ע, אביו של הרבי, והקימו במקום אוהל מאותן האבנים שהועברו מהאוהל הישן. 'אשכבתא דרבי' עמ' 151, ומשם 'בתולדות לוי־יצחק', הוצאת קה"ת, כפר־חב"ד תשנ"ה, ח"א עמ' 287. צילום הציון ששופץ נדפס שם בעמ' 294.

יום התחלת הנשיאות של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע³². יום התועדות. כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת רצון' זו, כדי: (א) ללמוד פרק משנה המתחיל באות אחת משמו הקדוש (על־כל־פנים פרק אחד)³³. (ב) להוסיף³⁴ בלימוד תורתו של בעל ההילולא³⁵, ש"עיקר גילוי החסידות באופן של הבנה וההסברה נתחדש על ידו, ונתכנה 'הרמב"ם דתורת החסידות'³⁶. (ג) להוסיף בעבודת התפילה. (ד) להוסיף בנתינת צדקה, ומה טוב - לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל ההילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו, ש"עיקר חידושו - בייסוד ישיבת תומכי־תמימים, שבה מודגשת שלימות התורה נגלה וחסידות כאחד³⁷, ו"עלי־דו התחילה עיקר הפצת תורת החסידות חוצה"³⁸, ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו. (ה) לקיים התועדות של שמחה, שבה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות³⁹.

(32) ראה לקוטי שיחות, כרך ד, עמ' 1293 בהערה. כרך יב עמ' 146 בהערה 1. כרך לב, עמ' 23 הערה 38. ספר־השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 347 הערות 7, 8.

(33) ע"פ לקוטי־שיחות, כרך כא, עמ' 296.

(34) ע"פ 'התועדות' תשמ"ז ח"ב, עמ' 286, מוגה.

(35) ע"פ שיחות־קודש תשנ"ב, עמ' 382.

(36) לקוטי־שיחות, כרך ז, עמ' 277, 209.

(37) לקוטי־שיחות, כרך כ, עמ' 67. כרך כז, עמ' 25. 'התועדות' תשמ"ז ח"א, עמ' 495, 310.

(38) לקוטי־שיחות, כרך כ, עמ' 389. וראה שם, כרך כב, עמ' 186.

(39) ע"פ הוספות לשיחה הנ"ל בהערה 25, שם עמ' 292. וראה לקוטי־שיחות, כרך כא, עמ' 276.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק, בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ו באדר ה'תשע"ז - ד' בניסן ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א	כ"ו באדר	ה' כלי המקדש והעובדים בו פרק ט-י. ה' ביאת המקדש.. בפרקים אלו. פרק א.	ה' שכנים פרק ג.	מ"ע לג. מ"ט פח. פז. עג. קסג. קסד.
ב	כ"ז באדר	פרק ב-ד.	פרק ד.	מ"ט סח. קסה. מ"ע לא. מ"ט עז. עח.
ג	כ"ח באדר	פרק ה-ז.	פרק ה.	מ"ט עה. עז. מ"ע כד. מ"ט סט. ע. עא.
ד	כ"ט באדר	פרק ח-ט. ה' איסורי מזבח.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ו.	מ"ט עד. מ"ע סא. מ"ט צא. צב. צג.
ה	א' בניסן	פרק ב-ד.	פרק ז.	מ"ט צד. צה. צו. צז. מ"ע פו.
ו	ב' בניסן	פרק ה-ז.	פרק ח.	מ"ע ס. מ"ט ק. צח. מ"ע סב. מ"ט צט.
ז	ג' בניסן	ה' מעשה הקרבנות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע סג. מ"ט קמו. מ"ע סד.
ח	ד' בניסן	פרק ד-ו.	פרק י.	מ"ט קלט. קיב. מ"ע סה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
א, כ"ו באדר	4.39	5.28	5.50	6.47	9.42	12.47	1.18	6.54.5	7.19
ב, כ"ז באדר	4.38	5.27	5.48	6.46	9.41	12.47	1.18	6.55.2	7.19
ג, כ"ח באדר	4.36	5.25	5.47	6.45	9.40	12.47	1.18	6.55.9	7.20
ד, כ"ט באדר	4.35	5.24	5.46	6.43	9.40	12.47	1.17	6.56.5	7.21
ה, א' בניסן	4.33	5.22	5.44	6.42	9.39	12.46	1.17	6.57.2	7.21
ו, ב' בניסן	4.32	5.21	5.43	6.41	9.38	12.46	1.17	6.57.9	7.22
ז, ג' בניסן	4.30	5.20	5.42	6.39	9.37	12.46	1.17	6.58.6	7.23
ח, ד' בניסן	4.29	5.18	5.40	6.38	9.36	12.45	1.16	6.59.3	7.24

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות. ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין. *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
ויקהל-פקודי-החודש	6:18	7:31	6:33	7:33	6:24	7:32	6:35	7:33
ויקרא	6:22	7:36	6:38	7:38	6:29	7:38	6:40	7:38

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, 0793-7474-ISSN

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

שחרית: "יעלה ויבוא". חצי הלל¹⁰. "ואברהם זקן... זבדיה... ג' פעמים. קדישתתקבל. שירי-שליים, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום. קריאת התורה. אשרי, ובא לציון, יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת התפילין. הנחת תפילין דרבנרתם, קריאת-שמע, פרשיות: 'קדש' ו'היה כי יביאך', שש זכירות וחליצת התפילין. מזמור (כלשהו, כדי לומר את הקדיש), חצי קדיש, מוסף. ואחרי התפילה, שיעור התהילים ומשניות האבלים - אמירת ה'נשיא'. אמירת ההלל כסדר התפילה חשובה יותר מאמירתו בציבור.

נשיא: מצווה לחזק את המנהג¹¹ לקרוא¹² אחרי התפילה¹³ (אחרי אמירת תהילים¹⁴) בכל יום החל מהיום עד י"ג ניסן ועד בכלל, דבר יום ביומו בפרשת הנשיאים. היום מתחילים "יהיה ביום כלות משה" ומסיימים "זה קרבן נחשון בן עמינדב" (במדבר ז, א"י). אחר-כך אומרים את ה"יהי רצון" (אומרים אותו גם בשבת)¹⁵ הנדפס בסידורי תהילת ה' גם כוהנים ולוויים אומרים אותו¹⁷.

10 יש עניין מיוחד להתפלל תפילת שחרית זו בציבור, כדי לומר הלל בציבור, ובפרט שבראש-חודש יש אומרים שאין מברכין עליו אלא בציבור (רמ"א תכבב, שו"ע אדה"ז תפח, ג).

11 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' עז. 12 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' ע"ב רכז ס"ק שבסידור אדמוה"ז. וכן הוא ע"ד הקבלה, ברכייוסף ס' רכו ס"ק ב. ולפלא שממשיכים להדפיס גם השתא בלוח כולל-חב"ד (ע"פ קצות-השולחן ס' סו בבדי-השולחן ס"ק יח) שניתן לברך ברכה זו גם בחודשי אדר או אייר, ללא כל הסתייגות. וראה אנציקלופדיה-תלמודית כרך ד עמ' שנה, ציון 98.

13 ובימים שיש בו תפילת מוסף, אחרי תפילת מוסף, שתדירה ומקודשת יותר מקריאת הנשיא - שם עמ' עט. 14 ד"תדיר קודם", וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' (ניסן-סיוון) עמ' ג, שכן נהג הרבי בשנת תשכ"ז. ומתברר שבדרך-כלל אמר הרבי את התהילים מיד אחרי התפילה, וא"כ אמר את ה'נשיא' רק לאחר מכן. וכך היה גם בשנת תש"ג, חוץ מיום ראשון וא"ו ניסן ויום ש"ק י"ב ניסן, שבהם ראו ורשמו בימנים שלאחר אמירת שיעור התהילים היומי הרבי סגר את ספר התהילים ופתח שוב את הסידור במקום קריאת-התורה [=לומר את ה'נשיא'].

15 היום יום, ר"ח ניסן. ספר-המנהגים, עמ' 36. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ד"ו.

16 לכאורה צריך לנקד שם "פְּרָשָׁה". 17 למרות שמוזכר שם "שבאם אני עבדך משבט... והוא איננו משבט זה, כיוון שזה שייך ל'עבדך' (דהיינו גילוי מסויים מנשמה אחרת בתוך נשמתו-הוא, הנשארת בדרגתה), הוראת כ"ק אדמו"ר

יום התועודות. התועודות - בבית-הכנסת¹⁸.

חודש ניסן

בכל החודש אין אומרים תחנון¹⁹, 'אל ארך אפיים'²⁰ ו'למנצח... יענך'²¹ בימות החול, "אב הרחמים" לפני מוסף שבת, ו'צדקתך" בשבת במנחה²². אין מתענים אלא חתן ביום חופתו ובכור בערב-פסח²³. ברכת האילנות: מברכים אותה רק²⁴ בחודש ניסן²⁵. גם נשים מברכות²⁶. מברכים רק על

מחורש"ב נ"ע, היום יום שם, ספר-המנהגים שם, לוח כולל-חב"ד. בשערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' פ נתבאר, שהשייכות היא ודאית לכל אחד ואחד מישראל, ורק שבאם זהו שבטו, אזי השייכות וההמשכה הן באופן נעלה יותר (בשור"ת מנחת-אלעזר ח"ה ס' ב כתב שלא יאמרו כהן ולוי את היה"ר, אבל בס' פתחא-זוטא הל' פסח ס' א או"ת הוכיח שגם הם יכולים לומר זאת).

18 היום יום, ל' ניסן. 19 שו"ע אדמוה"ז סימן תכט ס"ח. 20 כנדפס בסידורים מאז שנת תשל"ח. ראה בריר בעניין זה ב'התקשרות' גיליון שט עמ' 18. 21 סידור אדמוה"ז, לפני 'למנצח' זה.

22 הנאמרים רק ביום שאומרים בו תחנון, כמבואר (בשו"ע רבינו ס' רפד ס"ד וס' רצב ס"ו, ו) בפסקי הסידור כל אחד במקומו. 23 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"ז ס' תכט ס"ט.

24 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' ע"ב רכז ס"ק שבסידור אדמוה"ז. וכן הוא ע"ד הקבלה, ברכייוסף ס' רכו ס"ק ב. ולפלא שממשיכים להדפיס גם השתא בלוח כולל-חב"ד (ע"פ קצות-השולחן ס' סו בבדי-השולחן ס"ק יח) שניתן לברך ברכה זו גם בחודשי אדר או אייר, ללא כל הסתייגות. וראה אנציקלופדיה-תלמודית כרך ד עמ' שנה, ציון 98.

25 היו שבירכו ברכה זו ברוב עם, ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ה. ובפרט ע"פ המבואר בס' מורה-באצבע להחיד"א אות קצט ע"פ הוזהר (הנ"ל בעהרה 16) שכוונת הברכה היא לתיקון נשמות שנתגלגלו בדומם וצומח ויבקשו עליהן רחמים. לעניין ברכה בשבת, ראה שו"ת יחוה-דעת ח"א ס' ב שאין בזה איסור, ותלוי במנהג המקום, וש"נ. בשו"ת מהר"ל (הישנות) ס' קמג נקט בפשיטות שמי שלא בירך בראייה ראשונה מברך בראייה שנייה, ונעתק באגור ס' שיח ומטה-משה ס' שסא (שם הביא מזה ראה לדין שהחינו, שבו נחלקו עליו, ולדעת רבינו בסידורו מברכים ללא שם ומלכות), ובבירור-הלכה ס' רכו (עמ' רט) כ' שלפי כללי הפוסקים יש לפסוק כן נגד כל האחרונים שלא ראוהו. בבדי-השולחן שם הבין בסדר ברכת הנהנין פ"ג הי"ד שאין לברך, אבל מפשטות הלשון הכוונה רק לשלול ברכה נוספת באותה שנה (וכמו בהלכה יג וכו' שלא כותבים כך. ובפרט שמהלשון שם "אינו חוזר ומברך" משמע שכן מברך לראשונה). וראה בזה באריכות בס' שו"ע הקצר פרק פו ס"ג ובהערות.

26 נסמן בס' שו"ע הקצר שם ס"א.

הלכות ומנהגי חב"ד

הפטרה: "כה אמר ה'... בראשון באחד לחודש... עולת תמיד" (יחזקאל מה, יח - מו, טו)⁵. אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת - קורא אחריה הפטרת פרשת החודש, ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה⁶. המולד: יום שלישי, שעה 7 בערב, 4 דקות ו-10 חלקים. מברכים החודש: ראש-חודש ניסן ביום השלישי. אין אומרים 'אב הרחמים'. התועדות בבית-הכנסת.

יום שני

כ"ט באדר - ערב ראש-חודש

* ביום האחרון של חודש אדר צריכה להיות שמחה מופלגה ביותר, לאחר ה'מרבין בשמחה' של כל ימי אדר מיום ליום, והיא נותנת את הכוח והסיוע להמשיך את הגאולה דחודש ניסן, שבו נגאלו ובו עתידין להיגאל, כי השמחה שבחודש אדר, ובפרט ביום האחרון שבו, פורצת את גדרים הגלות ומביאה את הגאולה האמיתית והשלמה, על-ידי משיח צדקנו שנאמר בו "עלה הפורץ לפניהם", בקרוב ממש⁷.

* ביום זה - 'יום כיפור קטן' - יש להוסיף בג' הקווין: תורה, עבודה (תפילה שבמקום קרבנות), גמילות-חסדים וצדקה⁸.

* את מטבעות הצדקה (שנותנים בכל יום לקופות הצדקה, קודם או אחרי התפילות) מחלקים בערב ראש-חודש למטרות הצדקה שנקבעו⁹.

יום שלישי

א' בניסן - ראש-חודש

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' לשבת זו יש לזכור לקרוא את שלוש ההפטרות - של פרשת ויקהל ("וישלח המלך שלמה") של פרשת פקודי ("ותשלם כל המלאכה") ושל פרשת החודש ("כה אמר ה'... בראשון באחד לחודש..."), כמנהגנו. והנהגים כמנהג רבותינו נשיאינו יקראו את הפטרות ו'יקהל' ו'פקודי' בעש"ק אחה"צ, ובשבת-קודש לפני תפילת שחרית, אחרי קריאת ה'שביעי' שוב, יקראו את הפטרה דפרשת 'החודש'.

שבת קודש, פרשת ויקהל-פקודי / החודש

כ"ז באדר - מברכים החודש ניסן

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור¹. אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך - התפילה².

רצוי להכין קודם התפילה את ספר-התורה המיועד לקריאת פרשת החודש, בפרשת בא, כדי למנוע טירחא דציבורא³. מוציאים שני ספרי-תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. מניחים את ספר-התורה השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד אחר הקריאה בו)⁴, ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר את פרשת 'החודש', בפרשת בא: "וידבר... החודש הזה לכם... תאכלו מצות" (שמות יב, א-כ).

אם יש רק ספר-תורה אחד - אין מגביהים אחר חצי קדיש, אלא גוללים לפרשת פרה, ומגביהים וגוללים רק לאחר גמר המפטיר. את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

(1) רגילים לומר זאת בחליפה וכובע, והנשואים בחגירת אבנט (כפי שנהג הרבי וכל הציבור עמו, למרות שכהוראה לרבים נמסר "בחגירת אבנט" רק על תהילים דה"ר, ס' המנהגים עמ' 68). ולכאורה יש לנהוג כן גם אם משלימים זאת אחר-כך.
(2) ספר המנהגים עמ' 30.
(3) לוח 'דבר בעתו'.
(4) שערי-אפרים שער י' ס"ב. וראה בזה בגיליון תשס"א ב'לוח השבוע' הע' 14.

הביטול פותח 'חלון' לתשובה

- משמעות ההבדל בין "חמץ", הנכתבת בחי"ת, שפתוחה רק מלמטה - "לפתח חטאת רובץ", "למצה" הנכתבת בה"א, שפתוחה גם למעלה
- כיצד משפיע הדבר על גישת האדם בנתינת הצדקה ובכל המצוות?
- ומה הקשר בדברי הירושלמי בין "אלה הדברים" ל"ט מלאכות המשכן
- בכל מצב יהודי מסוגל לפרוץ דרך ולהתקשר עם הקב"ה
- משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

- נשאר העיסה כמות שהיא. ומשמעות הדבר ברוחניות: חמץ - ישות והתנשאות. מצה - ביטול⁸.

ומטעם זה עיקר המצה הוא "לחם עוני" דווקא [שלכן, אף על פי שבחג הפסח מותר לאכול גם "מצה עשירה", מכל מקום אי אפשר לצאת ידי חובת מצות אכילת מצה אלא ב"לחם עוני"]⁹ - לפי שעניינה של מצה הוא ביטול (כנ"ל), ודבר זה מתבטא יותר ב"לחם עוני"¹⁰.

ויש להוסיף, שגם המצה שאכלו בני ישראל במצרים - היתה "לחם עוני"¹¹.

(ב) התיבות "מצה" ו"חמץ" מורכבות מאותיות זהות, אלא, שהתיבה "מצה" היא באות ה"א והתיבה "חמץ" היא באות ח"ת¹².

והעניין בזה:

אות ה"א דומה לאות ח"ת: שתיהן מורכבות

(8) ראה לקו"ת צו יג, ג. שה"ש יד, ד. ובכ"מ.

(9) שו"ע אדה"ז שם סתנ"ד ס"ד. רסת"ס ב.

(10) עיין תו"א סוף פרשתנו (פט, ג. ז, ב). שם בהוספות (קיד, ג ואילך. קטו, ד. קטז, ב). וראה לקו"ש חט"ז ס"ע 124. וש"נ.

(11) ראה רמב"ן עה"פ ראה טז, ג. וראה השקו"ט בזה - לקו"ש שם ע' 122, ובהערות. וש"נ.

(12) ראה זח"ג רנב, א. הובא בתו"א ויצא כא, ג. לקו"ת צו יד, ב. ובכ"מ.

א. בפרשת! החודש² - נאמרה גם מצות אכילת מצה: "שבעת ימים מצות תאכלו"³.

ובהקדמה - שמצוה זו מיוחדת בכך שגם בזמן הזה היא מדאורייתא:

באופן כללי⁴ - ישנם שלשה עניינים עיקריים בחג הפסח: פסח, מצה, ומרור⁵. ובזמן הזה - קיום מצות פסח אינו אלא על ידי "ונשלמה פרים שפתינו"⁶. מצות אכילת מרור - היא רק מדרבנן, ואילו מצות אכילת מצה היא מדאורייתא⁷.

ב. החילוק בין חמץ למצה - הוא בשני עניינים:

(א) בחמץ - מתנשאת העיסה, ואילו במצה

(1) מכאן עד סוף השיחה (ס"ח) - נדפס בלקו"ש ח"א ע' 129 ואילך.

(2) שקורין ביום הש"ק זה, ש"מיני' מתברכין כולהו יומין" (ראה זח"ב סג, ב. פח, א), כולל גם ר"ח ניסן (נוסף על היותו שבת מברכים ר"ח ניסן) הכולל את כל ימי החודש (ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א.יב. ובכ"מ), שעיקרו חג הפסח (מרשימה בלתי מוגה).

(3) בא יב, טו.

(4) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 542 ואילך. "רשימות" חוברת לח ע' 17 ואילך.

(5) ראה פסחים קטז, רע"ב (במשנה).

(6) הושע יד, ג. וראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 36 ואילך.

(7) פסחים קכ, א. וש"נ. שו"ע אדה"ז או"ח סתע"ה סט"ו.

משלשה קוין ופתוחות מלמטה. ההבדל ביניהן הוא בכך, שהאות ח"ת סתומה בכל שלשת הצדדים לגמרי, ואילו האות ה"א יש לה פתח מלמעלה. הפתח מלמטה (שבשתי האותיות) – משמעותו: "לפתח חטאת רובץ"¹³. הסתימות מכל הצדדים – באות ח"ת – משמעותה, שלא קיימת מקום ליציאה מ"לפתח חטאת רובץ". הפתח מלמעלה – באות ה"א – משמעותו, שהאדם נמצא אמנם במצב של "לפתח חטאת רובץ", אבל אף על פי כן,

ג. שני חילוקים האמורים בין חמץ למצה – תלויים זה בזה:
כאשר האדם הוא בבחינת ביטול (שזהו עניין המצה), הרי, אפילו אם חטא, ח"ו – הרי הוא חושב אודות עשיית תשובה (שזהו עניין אות ה"א); אבל כאשר האדם הוא בבחינת ישות והתנשאות (שזהו עניין החמץ) – אינו חושב אודות עשיית תשובה (בהתאם לתוכנה של אות ח"ת).
וטעם הדבר – לפי שכאשר האדם הוא בטל,

כאשר יהודי בטל, עושה חשבון בנפשו ודן אם אמנם טוב הוא יותר מזולתו, וזה מביא אותו ליתן צדקה, ככתוב "משפט וצדקה ביעקב אתה עשית", שה"משפט" שהאדם עושה על עצמו מביאו ל"צדקה"

יש לו פתח למעלה – שעל ידו יכול לצאת ממצבו ולעשות תשובה.¹⁴
ואף על פי שהפתח למעלה (באות ה"א) הוא פתח קטן ביותר – הרי אמרו רז"ל¹⁵ "פתחו לי כחודו של מחט", ועל ידי זה – "ואני אפתח לכם כפתחו של אולם", שכן, על ידי הרהור תשובה אחד יכול האדם להשתנות – ברגע אחד – מרשע גמור לצדיק גמור.¹⁶

אינו משתדל להצדיק את עצמו ("ער זוכט ניט צו מאכן זיך גערעכט"), ובמילא הרי הוא עושה חשבון צדק מכל מעשיו, וכאשר נוכח לדעת שהנהגתו אינה באופן הראוי – עושה תשובה; לעומת זאת, כתוצאה מהרגש הגאווה וההתנשאות – מוצא האדם חשבונות להצדיק את כל הנהגותיו.¹⁷

ד. יתר על כן:

לא זו בלבד שלאחרי שעשה דבר בלתי רצוי מוצא הוא תירוץ לכך (כיון שרוצה להשאר צודק בעיני עצמו), אלא יתירה מזה, שגם לכתחילה, כשמגיע לידי קיום מצוה שבשבילה צריך הוא לכפות את עצמו ("ער דארף זיך א בויג טאן"), הנה בגלל הרגש גאותו והתנשאותו, מוצא הוא חשבונות וטעמים שלא יצטרך לקיימה. דוגמא לדבר – במצות הצדקה, וכיון שצדקה היא כללות המצות¹⁸ יובן ממנה גם ביחס לכל

[13] בראשית ד, ז.

[14] ראה מנחות כט, ב.

[15] שהש"ר פ"ה, ב [ב]. וראה בהנסמן בהערת כ"ק אדמו"ר בהמאמר לעיל ע' 73 הערה 45.

[16] כדאיתא בגמרא (קידושין מט, ב) – שהמקדש את האשה "על מנת שאני צדיק (וי"ג*: "צדיק גמור"), אפילו רשע גמור מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו, ומוזה מובן, שע"י הרהור תשובה ברגע אחד, ובלשון הידוע (זח"א קכט, סע"א ואילך) "בשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא" – [ויש לומר, ש"שעתא" הוא גם מלשון הפנה, כלומר, שע"י תפנית אחת, מיט איין קער"] – יכול האדם להשתנות מרשע גמור לצדיק גמור (וראה גם לקמן סוס"ז).

והטעם שמקודשת מספק (רמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ה. טושו"ע אה"ע סל"ח סל"א) – אינו אלא בגלל הספק "שמא הרהר תשובה בדעתו" (קידושין שם. ועד"ז ברמב"ם וטושו"ע שם), כיון ש"אין אדם יודע מה בלבו של חבירו" (פסחים נד, רע"ב). אבל, אם ודאי הרהר תשובה, הרי היא ודאי מקודשת (מרשימה בלתי מוגה).

* אור זרוע סק"ב. וכ"ה בלקו"ת ר"פ דברים (א, ב). וראה תניא פ"א (ה, א).

[17] ראה בכ"ז בקונטרס ומעין מאמר ט"טו. ד"ה לך תש"ב פ"ג ואילך (סה"מ תש"ב ע' 52 ואילך).

[18] ב"ב ט, א. ירושלמי פאה (פ"א ה"א). וראה תניא פל"ז (מת, ב).

מכאן אנו למדים כיצד הורים צריכים לחנך את ילדיהם:

חח (באוזן) – על ההורים להאזין להוראת התורה ולדברי גדולי ישראל בכל הקשור לחינוך הילדים. כמו־כן מוטלת חובה על ההורים להקשיב היטב לשיחות שהילדים מנהלים עם חבריהם ובינם לבין עצמם, כדי להדריך בדרך הנכונה.

נזם (באף) – להורים צריך שיהיה 'חוש ריח' מפותח, כדי להבחין אם החברים שעמם ילדיהם מתחברים הם אכן טובים ומחונכים כדבעי.

טבעת (באצבע) – ההורים מחוייבים להורות ולהראות ב'אצבע' לילדיהם את הדרך הישרה העולה בית א"ל, ולהסביר להם בדרכי נועם את הטוב והתועלת הצפונים בהליכה בדרך הישרה, וכן את הנזק העלול לבוא בדרך הפכית.

כומז (בזרוע) – לצד ההסבר בדרכי נועם על ההורים לפעול בתוקף ובהקפדה בחינוך ילדיהם. לא רק כשהילד אינו ממושמע, אלא אף כשהילד מציית – עליו לחוש שיש עליו שמירה קפדנית של הוריו בכל הנוגע לחינוכו.

(לקוטי דיבורים כרך ג, עמ' תקעגיתקעד)

וכל איש אשר נמצא איתו תכלת וארגמן... הביאו. כל מרים תרומת כסף ונחושת הביאו... וכל אשר נמצא איתו עצי שיטים... הביאו (לה, כג"ד)

בנדבת בני ישראל למלאכת המשכן היה דבר והיפוכו: מצד אחד – כל איש ואישה הביאו כפי נדבת ליבם וכפי מה שהיה בידם, ומצד שני – כל בני ישראל, ללא יוצא מן הכלל, השתתפו בנדבה זו.

משמעות הדברים בפנימיותם:

יש פרטים שבהם כל ישראל שווים, כדוגמת המצוות המעשיות. לעומת זאת, יש עניינים, דוגמת אהבת ה' ויראת ה', שבהם יש חילוקי דרגות.

תכלית הכוונה היא, שהאחדות תבוא לידי ביטוי גם באותם דברים שבהם יש הבדלים בין איש לרעהו, דהיינו, שיהיה ניכר כי למרות ההבדלים, כולם מאוחדים ושווים לפני הקב"ה.

רעיון זה בא לידי ביטוי הן בנדבת המשכן, כאמור, והן בעשיית המשכן בפועל, כפירוש רש"י על הכתוב בפרשה, "ולהורות נתן בליבו, הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן": "ואהליאב משבט דן מן הירודין שבשבטים מבני השפחות והשווהו המקום לבצלאל למלאכת המשכן והוא מגדולי השבטים, לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוע לפני דל".

(לקוטי שיחות, כרך לא, עמוד 217)

ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראת הצבאת (לה, ח)

אמר רבנו הזקן: בתרומות המשכן היו זהב כסף ונחושת, ולא היה דבר מבריק חוץ מהמראות הצובאות, שמהן נעשו הכיור וכנו. הכיור וכנו מפורטים בסוף כל כלי המשכן, אך שימושם הוא בראש כל עבודות המשכן, כי "נעוץ תחילתן בסופן".

(היום"ים טז אדר"א)

פרשת ויקהל-פקודי

ששת ימים תעשה מלאכה (לה,ב)

ציווי זה נאמר למחרת יום הכיפורים (רש"י ריש פרשתנו)

מה הקשר בין מחרת יום הכיפורים ל"ששת ימים תעשה מלאכה"?
אלא ביום הכיפורים אמר הקב"ה למשה "סלחתי כדבריך", שנתכפר לישראל חטא העגל; ו"ששת ימים תעשה מלאכה" הוא סדר התיקון לחטא העגל, וכדלהלן:
על חטא עבודה זרה אמר הרמב"ם (ריש הלכות עבודה זרה), שהוא נובע מכך שבני-האדם טעו והחשיבו את הכוכבים והמזלות - אשר דרכם עוברת ההשפעה העליונה - למציאות עצמאית והשתחוו להם. הם סגדו ל'ממוצע', בשעה שאין הוא אלא ממלא תפקיד - כגרזן ביד החוצב בו.
בבחינה 'דקה' יותר מסבירה תורת החסידות, שעצם ההתמסרות וריבוי ההשתדלויות והתחבולות בעסקים - מהווים גם הם מעין עבודה זרה ח"ו, משום שהאמת היא כי "ברכת ה' היא תעשיר", וכל השקעת השכל והתחבולות מתוך מחשבה שכך יתעשר יותר - כמוה כהשתחוואה (הרכנת הראש) ל'ממוצע'.
רק התנהגות של "ששת ימים תעשה מלאכה", היינו ללא השקעת ראשו ורובו וללא התעסקות יתר - היא אשר עוקרת ומבטלת את שורש החטא של עבודה זרה.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 187-190)

וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' (לה,ב)

אבות מלאכות ארבעים חסר אחת - כנגד מי?... כנגד עבודות המשכן (שבת מט)

מה הקשר בין עבודות המשכן לאיסורי מלאכה ביום השבת?
ההסבר: ל"ט אבות המלאכות קשורות לצורכי האדם הכלליים - מזון, לבוש ובית. העבודה במשך ימי החול היא ה'בירור' והזיכרון של הדברים האלה, וזה גם היה עניינו של המשכן, להעלות את הדברים הגשמיים. אך בשבת המלאכות האלה אסורות. יום זה לא ניתן לעבודת הבירורים (בשבת - 'בורר' אסור), אלא להעלות את כל מה שכבר נתברר בששת ימי המעשה.
אך אס"ן, איך מותר לאכול בשבת, והרי גם אכילה היא 'בירור'?
שאלה זו שאל כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק' את זקנו אדמו"ר הזקן, ימים אחדים לפני הסתלקותו, וזאת היתה תשובתו:

דברי אוכל המותרים באכילה שורשם ב'קליפת נוגה', שיש בה תערובת טוב ורע. בששת ימי החול, הטוב והרע מעורבים ועבודת האדם היא להפריד את הטוב מהרע. אך בשבת אין צורך בכך, כי מערב שבת נפרד הטוב מהרע, ובבוא יום השבת כל המאכל נעשה רק טוב, ולכן אין צורך ב'בירור'. בשבת כוונת האכילה היא אך ורק להעלות את הטוב לדרגה נעלית יותר בטוב עצמו.

(דרך מצוותיך דף צ"ב)

חח ונזם וטבעת וכומז (לה,כב)

האבן עזרא מפרש: חח - באוזן; נזם - באף; טבעת - באצבע; וכומז - בזרוע.

המצוות:

בשעה שרואה עני - הרי הוא טוען את הטענה ש"שאל טרונוסרופוס הרשע את ר' עקיבא: אם אלקיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם"¹⁹? ושני פרטים בטענה זו - ביחס לעצמו וביחס לזולתו:

בגלל גאותו והתנשאותו - הרי הוא עושה חשבון בנפשו, שכל הרכוש הנמצא ברשותו בא אליו משום שזה מגיע לו, ואדרבה, מגיע לו יותר

- הרי המלך עצמו מרוצה מאד מכך, כתשובת ר' עקיבא (על טענת טרונוסרופוס הנ"ל)¹⁹. וכשם שהוא במצות הצדקה - כמו כן הוא בכל המצוות.

ה. נוסף לכך שבגלל הרגש גאותו והתנשאותו הרי הוא מחפש לגבי כל דבר, חשבון שיוכיח שהנהגתו כדבעי, הרי יתירה מזה, אפילו בשעה שאינו מסוגל בשום אופן למצוא תירוץ על מעשיו ונאלץ אפוא

מבלי הבט על שעדיין לא הכין עצמו לעבודת השם, שהרי זה

עתה ניעור משינתו, מכל מקום, לאחר שנטל את ידיו וכבר אין לו

שייכות לטומאה - יש בכוחו לברך תיכף ומיד ברכות השחר!

להודות שאינו מתנהג כפי הדרוש - מוצא הוא בכל זאת, סיבות שונות שהביאוהו לידי כך, ובמילא הרי הוא נשאר צודק בעיני עצמו ("בלייבט ער אלץ גערעכט ביי זיך")!...

הוא טוען טענות שונות: לגבי דבר אחד הוא טוען - שזהו מצד היצר-הרע, ש"יצרו בו ער כאש"²¹. הגמרא עצמה אומרת²² - טוען הוא - שהקב"ה מתחרט על כך שברא את היצר-הרע; לא יתכן, אפוא, לתבוע ממנו, מדוע לא ניצח הוא את היצר-הרע!... לגבי דבר שני הוא טוען - ש"מקומו גרם לו לחטוא"²¹ וכן הלאה.

כל החשבונות הנזכרים בתניא²¹ שעל ידם צריך ללמד זכות על הזולת - משתמש בהם לגבי עצמו... ולא עוד, אלא שחושב בדעתו, שלאור הנסיבות בהן הוא מצוי - "איז נאך גאנץ שיין אז ער איז אזוי" [=יפה הוא כמו שהוא]. מישוהו אחר במקומו "וואלט געווען ווער ווייס וואס"!... [=היה מי יודע מה...]. יתר על כן:

אפילו כאשר הוא יודע שהנהגתו אינה טובה, ולא עוד, אלא שגם אין לו סיבות לזקוף אותה בהן

מכך; וכיון שכן - הרי הוא טוען - כיצד אפשר ליתן מזה לאחרים!?

וכיון שישות עצמה אינה סובלת ("דערלאזט ניט") את מציאותו של הזולת - מתקבל יפה על דעתו ("לייגט זיך אפ ביי אים גאר געשמאק"), שזולתו אינו דומה אליו, ומובן אצלו שהסיבה לכך שהזולת הוא עני היא בגלל שלא מגיעה לו פרנסה; ובמילא חושב: מכיוון שהקב"ה רוצה - כפי שהצדק אכן דורש... - שהלה יהי' עני, יעשה הוא בניגוד לכך, ליתן לו כסף!...? מה שאין כן כאשר הוא בטל - אזי:

א) עושה חשבון בנפשו ודן את עצמו אם אמנם טוב הוא יותר מזולתו, וחשבון זה מביא אותו ליתן צדקה, וכמו שכתוב²⁰ "משפט וצדקה ביעקב אתה עשית", שה"משפט" שהאדם עושה על עצמו מביאו ל"צדקה".

ב) ומבין, שאפילו אם חסרון הפרנסה אצל זולתו נעשה מחמת עונש, רחמנא-ליצלן, הרי העובדה שיש לו פרנסה - מבלי הבט על מעמדו ומצבו הבלתי רצוי - מכריחה אותו לומר, שבני ישראל הם כמו בנים לגבי הקב"ה, וכאשר המלך מעניש את בנו, ואוהבו של המלך גומל לו טובה

21 ראה תניא פ"ל.

22 סוכה נב, ב.

19 ב"ב י"ד, א.

20 תהלים צט, ד. וראה סה"מ תרפ"ט ע' 90. וש"נ.

– בכל זאת, "על כל פשעים תכסה אהבה"²³:
 דיוק הלשון "פשעים" הוא – כמאמר חז"ל²⁴:
 "פשעים אלו המרדים". כלומר, אפילו כאשר אין
 לו כל תירוץ להצדיק את מעשיו, שכן, הוא עצמו
 יודע שהוא מורד (רח"ל) – מכל מקום, "על כל
 פשעים תכסה אהבה". לבטל את הפשעים, אפילו
 בטענות של שקר – אינו יכול בשום אופן, ובמילא
 מכסה אותם באהבת עצמו ("זיין ליכשאפט צו זיך
 אליין")!...

ו. וזהו החילוק בין חמץ למצה:
 חמץ – מורה על התנשאות עצמית, וכתוצאה
 מכך – "חמץ" מורכבת מאות ח"ת שפתוחה
 מלמטה, "לפתח חטאת רובץ", ולאידך, סתומה
 היא מכל צד, שאין לו פתח לעשות תשובה. כי,
 מצד התנשאות: א) הרי הוא מצדיק את הנהגתו –
 שאדרבה היא הנהגה טובה. ב) הוא מוצא סיבות
 ותירוצים על הנהגתו. ג) "על כל פשעים תכסה
 אהבה". הצד השווה שבהם – שאינו עושה תשובה.
 מצה – מורה על ביטול, וכתוצאה מכך –
 "מצה" היא באות ה"א שפתוחה למעלה, כי מצד
 הביטול: א) אינו מצדיק את הנהגתו. ב) אינו מוצא
 סיבות ותירוצים על הנהגתו. ג) וכאשר רואה את
 המצב הלא-טוב שבו הוא נמצא – נעשה שבור
 מכך.
 וכשנמצא במצב של שברון-לב
 ("צעבראנקייט") – הרי זה כפי שאמר אדמו"ר
 מהר"ש²⁵: "א אידישער קרעכץ איז תשובה
 עילאה", ובמילא, בשעה אחת, "שעה" מלשון
 הפנה, "מיט איין קער"²⁶ – נעשה צדיק גמור.

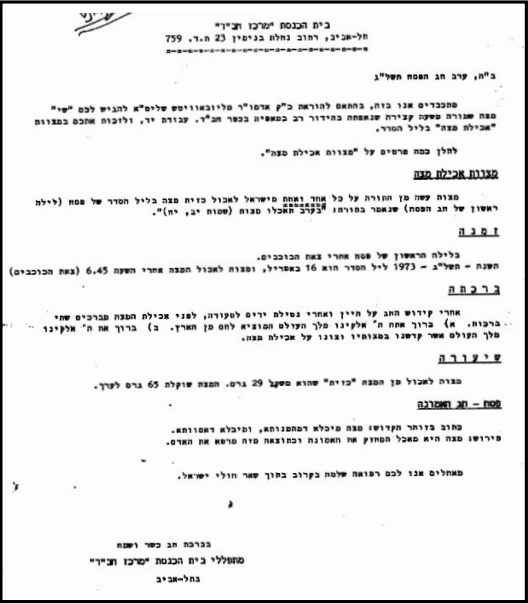
ז. על פי זה יש לבאר מה שמצינו בירושלמי²⁷:
 "אבות מלאכות ארבעים חסר אחת מנין.. זה הדבר
 אין כתיב כאן אלא אלה הדברים"²⁸ .. אל"ף חד,

למ"ד תלתין, ח' תמניא, לא מתמנעין רבנן דרשין
 בין ה"א לחי"ת" ("דאותיות אהו"ע מתחלפין,
 נמצא שהן ל"ט"²⁹) – דלכאורה קשה: הן אמת
 שאותיות ממוצא משותף מתחלפות זו בזו, אבל,
 כיצד אפשר לדרוש אות ה"א (של "אלה") בתור
 אות ח"ת בעניין של מספר?
 ועל פי הנ"ל יש לומר הביאור בזה:
 ל"ט המלאכות של העולם – הרי מצד עצם
 בריאתן והתהוותן הן עניין של ח"ת, כנ"ל. אלא,
 שעל ידי העבודה ב"אלה הדברים" (שזהו עניין ל"ט
 "אלה") מלאכות המשכן.. ששת ימים תעשה
 (בדרך ממילא³⁰) מלאכה גו" – עושים מל"ט
 מלאכות העולם אות ה"א.
 ולפיכך, בפסוק שבו מדובר אודות עבודת
 "אלה הדברים" – ל"ט המלאכות כפי שהיו במשכן
 (שעל ידו מהפכים את החי"ת לה"א) – נאמר
 "אלה" באות ה"א³¹.

ח. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר³² אודות הנהגתו
 של אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע – שיום
 ההילולא שלו (ב' ניסן) חל בשבוע זה – באמירת
 ברכות השחר.
 – הרבי אמר, שמעולם לא שמע כיצד אומר
 אביו "מודה אני", אבל, ה' רגיל לשמוע כיצד הוא
 אומר ברכות השחר³³.
 וסיפר שבעת אמירת ברכות השחר: א) לא
 היה הרבי נ"ע חוגר אבנט. ב) היה נוהג להסתכל
 בחלון.

ט. וביאור העניין בעבודת האדם:
 חגירת אבנט ענינה – "הכון לקראת אלקיך

29) קרבן העדה שם.
 30) ראה בארוכה בהמאמר שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 68
 ואילך). לקו"ש ח"א ע' 187 ואילך.
 31) באמצע השיחה הזכיר כ"ק אדמו"ר את הפסוק (ישעי'
 נה, ח) "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי",
 וביאר, שהסיבה לכך ש"לא דרכיכם דרכי" היא בגלל ש"לא
 מחשבותי מחשבותיכם" – חסר ההמשך (המולל).
 32) ראה "רשימות" (יומן) ליל ש"ק פה"ח תש"ב (לפני עשר
 שנים).
 33) ראה גם סה"ש תש"ג ע' 103.

כרות קיר שנתלתה על-ידי אנ"ש בתל-אביב, ובה מידע על מצה שמורה

ד' דחוליהמועד פסח באותה שנה (ראה 'יסודות
 והתפתחותה של קרית חב"ד בצפת' עמ' 106):
 "להנחת היסודות לשכון חב"ד בצפת, אורגנה
 ע"י הסניף נסיעה מיוחדת. אוטובוס מלא מאנ"ש
 דירושלים נסעו והשתתפו בטקס שהתקיים ביום
 ב' ד' דחווהמ"פ".

טנקים בחוהמ"פ

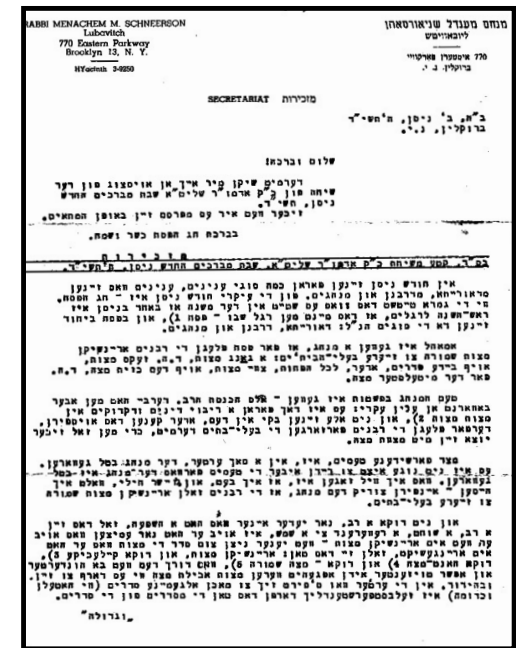
לאור דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בליל בדיקת
 חמץ, תוגברו ה'טנקים' בימי חוהמ"פ.
 1. ביום ששי א' דחווהמ"פ – ערב שבת, יצאו
 שני טנקים (כרכב שכור) של תמימים, האחד
 בראשות הת' שלמה סגל והשני בראשות הת'
 מ.מ. וולפא, לרחובות ירושלים עם רמקולים
 ועשו "שטורעם" בענין הדלקת הנרות (הגיעו כבר
 מכתבים מתוצאות פעולות אלה).
 "כן יצאו בנות התיכון 'בית חנה' והן: רחל
 אולידורט, בת' ויספיש, חוה לידר ושרה רבינוביץ
 במכוניתו של ר' מרדכי אולידורט ג"כ עם רמקול
 ועסקו בענין הדלקת הנרות.
 2. ביום ראשון ג' דחווהמ"פ יצאו שני 'טנקים'

כנ"ל לרחובות העיר.
 3. ביום שלישי ערב שביעי של פסח יצאו
 ג"כ 2 טנקים כנ"ל – של תמימים.
 4. ביום ששי ערב שבת פ' שמיני יצאו ג"כ
 שני 'טנקים' של תמימים.
 "כל ה'טנקים' חלקו חומר הסברה רב בכתב
 על המבצעים והדלקת נרות וכן חלקו נרות".

נרות שבת קודש

1. ביום ששי ב' ניסן יצא ר' ש.ב. פרידמן
 במכוניתו בלויית הבנות: שרה רבינוביץ, אסתר
 יוזביץ, רחל אולידורט ומרים רונפלד לשכונת
 עיר גנים. 2. ביום ראשון ד' ניסן בקרו בנות חב"ד
 (הלומדות בבית יעקב) בביה"ס "רוחמה" לבנות.
 בכתות בהן בקרו עסקו בהסברת מבצע נש"ק. 3.
 'מטבעות' רבות נשלחו – בצרופ מ' מתאים –
 לבנות רבות אשר מודיעות כי הן מדליקות נש"ק
 ומבקשות המטבעות. כן מופץ חומר ההסברה
 בדרכים שונות.
 "חמש המבצעים: מלבד ה'טנקים' העוסקים
 בכל ששת המבצעים, בקר הת' י.י. מן בבתי
 משפחות בסביבות שכונ חב"ד בדק והחליף
 מזוזות רבות. בימים האחרונים לפני תחלת הזמן
 נרתמו רבים מהתמימים בירושלים לבקר בבתי
 משפחות רבות אשר בקשו בשעתן שיבואו אליהן
 לבדוק המזוזות.
 "שונות:

1. ביום ששי ב' ניסן הרצה ר' ט. בלוי בפני
 תלמידי/ות כתה י' בתכון לוד האוניברסיטה על
 חסידות חב"ד – היתה התעניינות רבה. הפעולה
 נמשכת כשעתיים.
 2. ביום שני ה' ניסן הרצה ר' א. סלומון בפני
 כתה ח' בגימנס'י רחבי' על הנושא: חמץ ומצה
 ולימד את השיר על אחת. באמצעותנו נשלח לשם
 הרב ויספיש (מעיר גנים) ללמד דיני פסח.
 3. במסגרת סימפוזיון על הנושא: 'הצדקה'
 שהתקיים בסמינר 'אפרתה' הרצה גם ר' ט. בלוי
 על הנושא הנ"ל לאור תורת החסידות וכן על
 פעולות חב"ד בשטח זה".

מכתב המזכירות מ'ניסן תש"ד ובו שיחת הרבי

"אוניברסיטה יים - י. יעקוביאן: 40 מצות קבל הת' יהודה יעקוביאן לחלוקה בין פרופסורים ומרצים באוניברסיטה בירושלים וכן לסטודנטים. "אגוד הצאצאים - הרב ש. הלפרין: גם השנה קבל ש. הלפרין 90 מצות לחלקם בין צאצאי האדמו"ר הזקן. ע"י הת' א. ליכטשטיין חולקו עשרות מצות למשפחות בעיר העתיקה.

"בודדים: בעלי משפחות אשר פנו לסניף ובקשו מצות קבלו - מי יותר ומי פחות - לליל הסדר. בין הפונים ירמ' בן משה אשר כבר קבל מהסניף עזרה בענייני דת שונים.

מבצע מצות

"שני המכתבים כלליים מכ"ק אדמו"ר שליט"א בר"ח ניסן ובי"א ניסן תורגמו ע"י ר' ט. בלוי ללשון הקודש והודפסו ע"י הסניף באלפי עותקים. מירושלים נשלחו שני המכתבים (כל אחד בזמנו) למרכז צא"ח בת"א וכן ל-15 אנשים של צא"ח ברחבי הארץ. כל סניף קיבל חבילה של מכתבים. "בירושלים הופצו המכתבים, בבתי כנסת חב"ד ברחבי העיר וכן בכותל המערבי, בשידור התוועדות י"א ניסן ובדרכים שונים אחרים.

כנס תורה

ביום ראשון, י"ח ניסן, ג' דחומה"פ - התקיים בבית הכנסת חב"ד ושכון חב"ד 'כנס תורה' בהשתתפות קהל רב. "הנחה את הכנס ר' ט. בלוי אשר קרא והסביר את המכ' כללי מ"א ניסן וכן חזר על קטע משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א מ"א ניסן. "הרה"ח הרה"ג ר' א.צ. כהן, הרב יוסף צבי סגל, הרה"ח ר' ש. שניאורסאהן, הרב פ.ל. הראל והרב א.ל. כהן, השתתפו באמירת פלפולי דאורייתא."

נסיעה לצפת - חוהמ"פ

הקטע הבא בדו"ח עוסק בטקס גמר היסודות לבניין קריית חב"ד בצפת, שהתקיים ביום שני

ישראל³⁴, שלכן "צריך לאזור חלציו כשמתפלל"³⁵, כיון שקודם התפלה ("לקראת אלקיך ישראל") צריך להיות הכנה ("הכון") של האדם. אבל אמירת ברכות השחר, להיותה תיכף בקומו משינתו³⁶, קודם העבודה, במעמד ומצב של "נשמה באפו"³⁷ בלבד - הרי הוא גם ללא ההכנה בחגירת אבנט, ואף על פי כן גם במעמד ומצב זה - ללא הכנה כלל - ביכולתו לומר ברכות השחר!

ועל דרך תוכן עניין אמירת "מודה אני כו" תיכף ומיד כשניעור משנתו³⁸, ללא שום הכנות מוקדמות. אלא, שאמירת "מודה אני כו" יכולה להיות גם לפני נטילת ידיים³⁸, כיון שרוח הטומאה אינו שולט על ה"מודה אני" של יהודי³⁹, מה שאין כן אמירת ברכות השחר צריכה להיות לאחר נטילת ידיים דווקא⁴⁰; אבל לאחר נטילת ידיים, אפשר לאמון ללא הכנות נוספות.

ובעניין זה באה לידי ביטוי מעלתו המיוחדת של יהודי - אשר מבלי הבט על כך שעדיין לא הכין את עצמו כלל לעבודת השם, שהרי זה-עתה נייעור משינתו ("ער איז ערשט אויפגעשטאנען פון שלאף")... ואין לו אלא "נשמה באפו" בלבד (כאמור), מכל מקום, לאחר שנטל את ידיו וכבר אין לו שייכות לטומאה - יש בכוחו ובאפשרותו לברך תיכף ומיד ברכות השחר!

ועוד עניין בזה: על ידי חגירת אבנט נתווסף שלימות גם בעניין

34) עמוס ד, יב. שבת י"ד, רע"א.
35) תוס' שבת שם (ד"ה טריחותא). הובא להלכה בטושו"ע ואדה"ז אור"ח ס"א ס"ב (השקו"ט בזה - ראה נו"כ הטושו"ע שם).
36) ראה ברכות ס, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ז ה"ג ואילך. טושו"ע (ואדה"ז) אור"ח רסמ"ז (ס"ב).
37) ישע"י ב, כב. וראה ברכות יד, א. לקו"ת פינחס עט, ד. הקדמה ללקו"ת לג"פ (אוה"ת בראשית (כרך ו) תורכ, א ואילך). סה"מ מלוקט ח"א ע' מה. ובכ"מ.
38) "סדר היום" הובא בעט"ז ריש שו"ע אור"ח. שו"ע אדה"ז אור"ח (מהדו"ת) ס"א ס"ו. מהדו"ק שם ס"ה. סידור אדה"ז בתחלתו.
39) ראה סה"ש תש"ג ע' 7 (נעתק ב"היום יום" יא שבט). וראה בארוכה קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"א ואילך.
40) בזמן הזה - ראה רא"ש ברכות שם (פ"ט סכ"ג). טושו"ע (ואדה"ז) שם סמ"ו ס"ב (ס"ג).

"להפסיק"⁴¹ בין (ראשו⁴² ו) לבו לערווה". כפי שהוא בעבודת האדם, היינו, שנעשה ההפסק והפירוד בין המוח והלב ובין עניינים גשמיים וחומריים (שבבחינת ערווה), כמדובר לעיל⁴³ שהתעסקות האדם בענייני עולם הזה צריכה להיות באופן של "יגיע כפיך"⁴⁴ בלבד, ואילו מוחו ולבו צריכים להיות שקועים בעניינים נעלים ורוחניים. ונמצא, שגם במעמד ומצב שחסרה אצלו שלימות ההפסק שבין לבו לערווה, שמוחו ולבו שקועים בעניינים גשמיים וחומריים, בבחינת "יגיע ראשך" (ולא "יגיע כפיך" בלבד) - הנה גם אז יש בכוחו לברך ברכות השחר!

י. וחיודש גדול עוד יותר - המודגש במנהגו של הרבי נ"ע להסתכל בחלון בעת אמירת ברכות השחר:

נוסף לכך שבכוחו של כל אחד ואחד מישראל לברך את ברכות השחר ללא כל הכנות מצדו (כנ"ל ס"י), הרי יתירה מזה, שיש ביכולתו ובאפשרותו אפילו לפתוח חלון ולהסתכל בו - כמבואר בכמה מקומות⁴⁵ תוכן עניין ההסתכלות, בחינת "עיניך יונים"⁴⁶ וכו'⁴⁷.

ועל פי זה יש לבאר הטעם שהרבי נ"ע מסר מנהגים הנ"ל אל בנו יחידו כ"ק מו"ח אדמו"ר - כיון שבמנהגים אלה ישנו לימוד והוראה כללית לכל אחד ואחד מישראל, אשר בכל מעמד ומצב שיהיה, אפילו כאשר אין לו אלא "נשמה באפו" בלבד, ולא עוד, אלא שנמצא בבחינת "יגיע ראשך" - יש בכוחו ובאפשרותו לשבור את הכותל ("דורכשפארן די וואנט"), לפתוח חלון (עפענען א פענצטער"), ולהתקשר עם הקב"ה.

(קטעים משיחת שבת פרשת ויקהל-פקודי, פ' החודש, ה'תשי"ב. תורת מנחם כרך ה' עמ' 78-85)
41) לשון אדה"ז בשו"ע שם ס"ב.
42) ראה ברכות כד, ב. שו"ע אדה"ז שם ס"ד ס"א.
43) בהמאמר (לעיל ע' 69 ואילך).
44) תהלים קכח, ב.
45) לקו"ת ואתחנן ב, ס"ד. ג, ב.ג. שה"ש יד, ב, לד, ג, לט, א. המשך תער"ב ח"ג ע' א"ת. ובכ"מ.
46) שה"ש א, טו, ד, א.
47) ביאור הדברים - חסר (המו"ל).

זמן סגולה לגאולה

מדוע שבת־קודש זו היא "זמן סגולה"

מהמעלות המיוחדות ביום השבת־קודש זה – היותו "זמן סגולה" להגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

ובהקדמה – שהאמונה והציפייה לביאת המשיח היא בתוקפה בכל הזמנים, "אחכה לו בכל יום שיבוא", ועל אחת כמה וכמה בדורות האחרונים, לאחר שכבר "כלו כל הקיצין", ובפרט בדורנו זה, אשר, לפי כל הסימנים שבדברי חז"ל הרי זה דרא דעקבתא דמשיחא, דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה – הרי בוודאי שישנו תוקף האמונה והציפייה לביאת המשיח תיכף ומיד ממש.

ובזה גופא מיתוסף עוד יותר בזמני סגולה מיוחדים שבהם מודגשת עוד יותר האמונה והציפייה לביאת המשיח, כמו, ביום השבת קודש זה, שבו מודגש ביותר עניין הגאולה, הן מצד פרשת השבוע, והן מצד הזמן בשנה:

בפרשת השבוע – ויקהל־פקודי – שבה מדובר אודות עשיית והקמת המשכן כפועל ממש, ששלימותו הוא ב"מקדש אדני כוננו ידך", בבית המקדש השלישי [...] ואז תהיה השלימות ד"ויקהל גו' את כל עדת בני ישראל" – קהל גדול ישוּבו הנה", וביחד עם זה, "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", שלימות כל אחד ואחד מישראל, כמודגש במניין – התוכן ד"פקודי" – שכל אחד ואחד נמנה בפני עצמו, ועד לשלימות מניין בני ישראל, מניין העשירי בגאולה העתידה.

ובזמן בשנה – שבת מברכים חודש ניסן, ויתירה מזה, שקורין בו "החודש הזה לכם וגו'", חודש של גאולה, שבו נגאלו ישראל ממצריים, ו"כימי צאתך מארץ מצריים אראנו נפלאות", שגם הגאולה האמיתית והשלימה תהיה בחודש ניסן, כמאמר רז"ל "בניסן נגאלו בניסן עתידין ליגאל", כולל גם שהגאולה תהיה באופן ד"ניסן" שיש בו ב' נונין, שרומז ל"נסי נסים", וכמרומו גם ב"אראנו נפלאות", "נפלאות" גם לגבי הנסים דימי צאתך מארץ מצריים, ועד לנון פלאות.

והקשר ושייכות פרשת השבוע לזמן השנה מודגש יותר במפורש בפרשת השבוע (בשיעור יום השבת קודש) שהקמת המשכן היתה בראש חודש – "ויהי בחודש הראשון בשנה השנית באחד לחודש (ראש חודש ניסן) הוקם המשכן", ודוגמתו גם בנוגע לבית המקדש השלישי – כמפורש בהפטורה הנאמרת בשבת זה בכרכותיה ובציבור "בראשון באחד לחודש גו' וחטאת את המקדש", החינוך של בית המקדש השלישי [...]. מההוראות מהנ"ל בנוגע למעשה בפועל:

כיוון שנמצאים בזמן סגולה שבו מודגש ביותר עניין הגאולה, הן מצד פרשת השבוע, הן מצד הזמן בשנה [...] – יש להתחזק ולהוסיף עוד יותר באמונה וציפייה לביאת המשיח, ולהוסיף ביתר שאת ב"מעשינו ועבודתינו" בכל ענייני תורה ומצוותיה שממהרים ומזרזים ומביאים בפועל את הגאולה, כולל ובמיוחד – ההוספה בהפצת המעיינות חוצה, שאז אתי מר דא מלכא משיחא, כהבטחת מלך המשיח לבעל שם טוב.

(משיחות ש"פ ויקהל־פקודי, פרשת החודש, מברכים החודש ניסן התש"נ. ספר השיחות התש"נ כרך א' עמודים 376-366)

הדו"חות והעשייה ב'מבצע מצה'

המכתבים הכלליים הופצו ונלמדו ברבים, שרים, חברי־כנסת ואישי ציבור אחרים זכו במצות 'שמורה', בחול־המועד יצאו אוטובוסים להנחת יסודות בקריית חב"ד בצפת, ה'תמימים' שכרו רכב ועשו 'שטורעם', ובנות חב"ד יצאו לפעילות הסברה בנושא 'מבצע נש"ק' • הצצה מרתקת לפעילות שנעשתה על־ידי צעירי אגודת חב"ד סניף ירושלים במהלך חודש ניסן תשל"ה

בב' ניסן תשי"ד שיגרה מזכירות הרבי מכתב מטעמה שהוקלד על גבי 'בלאנק' המכתבים של הרבי. וכך נפתח המכתב:

"שלום וברכה! בזה הננו שולחים לכם קטע משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א שבת מברכים החדש ניסן, תשי"ד.

"בטח תפרסמוהו באופן המתאים. בברכת חג הפסח כשר ושמח. מזכירות".

בשיחה הציציתיקן הרבי להשתדל, ובפרט רבנים שוחטים וכל העוסקים בצרכי־ציבור, לשלוח לחג הפסח למכיריהם – על־כל־פנים לסדרים – מצות עגולות אפיותידי, ושיהיו אלה מצות "שמורה" דווקא. כמו כן, במקומות שעורכים שם סדרי־פסח ציבוריים (כגון בתי מלון וכדומה), ידאגו לכך עורכי הסדרים.

ועל־ידיזה תתקיים מצות אכילת מצה – אצל מאות ואולי אלפי יהודים – כדבעי למהוי, ובהידור. מאז הפך 'מבצע מצה' ללחם חוק של חסידי חב"ד בכל מקום, והוא חוסה תחת מטריית מהפכת המבצעים העונתיים, שהנחיל הרבי לעולם יהודי.

להלן קטעים מתוך דין־וחשבון פנימי הסוקר את פעולות צא"ח סניף ירושלים בתקופה שבין ר"ח ניסן – כ"ו ניסן תשל"ה, לפני ארבעים ושתיים

בב' ניסן תשי"ד שיגרה מזכירות הרבי מכתב מטעמה שהוקלד על גבי 'בלאנק' המכתבים של הרבי. וכך נפתח המכתב:

"שלום וברכה! בזה הננו שולחים לכם קטע משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א שבת מברכים החדש ניסן, תשי"ד.

"בטח תפרסמוהו באופן המתאים. בברכת חג הפסח כשר ושמח. מזכירות".

בשיחה הציציתיקן הרבי להשתדל, ובפרט רבנים שוחטים וכל העוסקים בצרכי־ציבור, לשלוח לחג הפסח למכיריהם – על־כל־פנים לסדרים – מצות עגולות אפיותידי, ושיהיו אלה מצות "שמורה" דווקא. כמו כן, במקומות שעורכים שם סדרי־פסח ציבוריים (כגון בתי מלון וכדומה), ידאגו לכך עורכי הסדרים.

מבצע מצות

"כבכל שנה, גם השתא, חולקו – בימים שלפני חג הפסח – מצות לאישי צבור מחוגים שונים בירושלים ע"י פעילי הסניף. כמו כן ניתנו מצות לאישים וגורמים שונים לבקשתם.

"שרים, חברי כנסת, ראש העיר וחברי מועצת העיר, מנהלים [=מנכ"לים] של משרדי הממשלה ומוסדות אחרים, קציני צבא ומשטרה בכירים ועוד אישים חשובים רבים אחרים קבלו כל אחד חבילה ובה 3 מצות, מכ' כללי של כ"ק אד"ש מהשנה שעברה – או משנה זו – דפי הסבר על חג הפסח ועל המבצעים.

"בערב פסח חולקו מאות מצות למשפחות רבות בשכונה – ג. [גבעה] צרפתית. בראש ענין זה עמד הת' ישראל יצחק פרישמן [ז"ל].

"כמו כן חולקו ע"י הסניף מצות לכתובות אשר נתנו לנו ע"י ר' ש.ב. [=שלום בער] וולפא – 'מחנים' וכן ע"י ר' ל. [=ליפא] קורצווייל – ג. הרחב"ד. במבצעי חלוקת המצות השתתפו י.י. פרישמן, א. רבינוביץ, נ. פרלשטיין, דב הלפרין, י.י. סגל, יעקב